

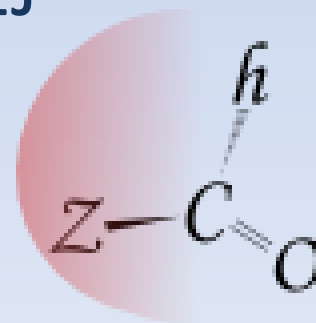

SYNTEZA ASYMETRYCZNA

Dr inż. Tomasz Rowicki

ZAKŁAD CHEMII ORGANICZNEJ

Konsultacje: pon. 14¹⁵-16⁰⁰, pok. 135, G.Ch.

Zagadnienia na dziś

1. Redukcja wiązań podwójnych C=C, C=O i C=N

- redukcja katalityczna

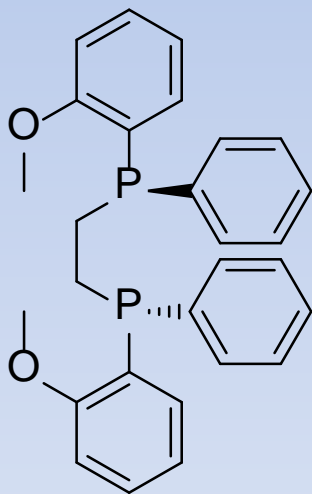
Katalityczna Redukcja Asymetryczna

Nagroda Nobla 2001

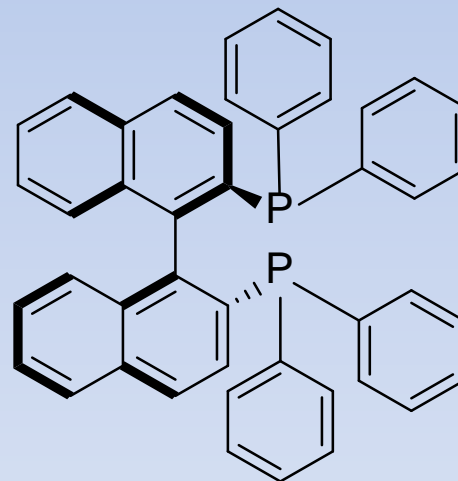
¼ William S. Knowles

¼ Ryoji Noyori

'for their work on chirally catalysed hydrogenation reactions'

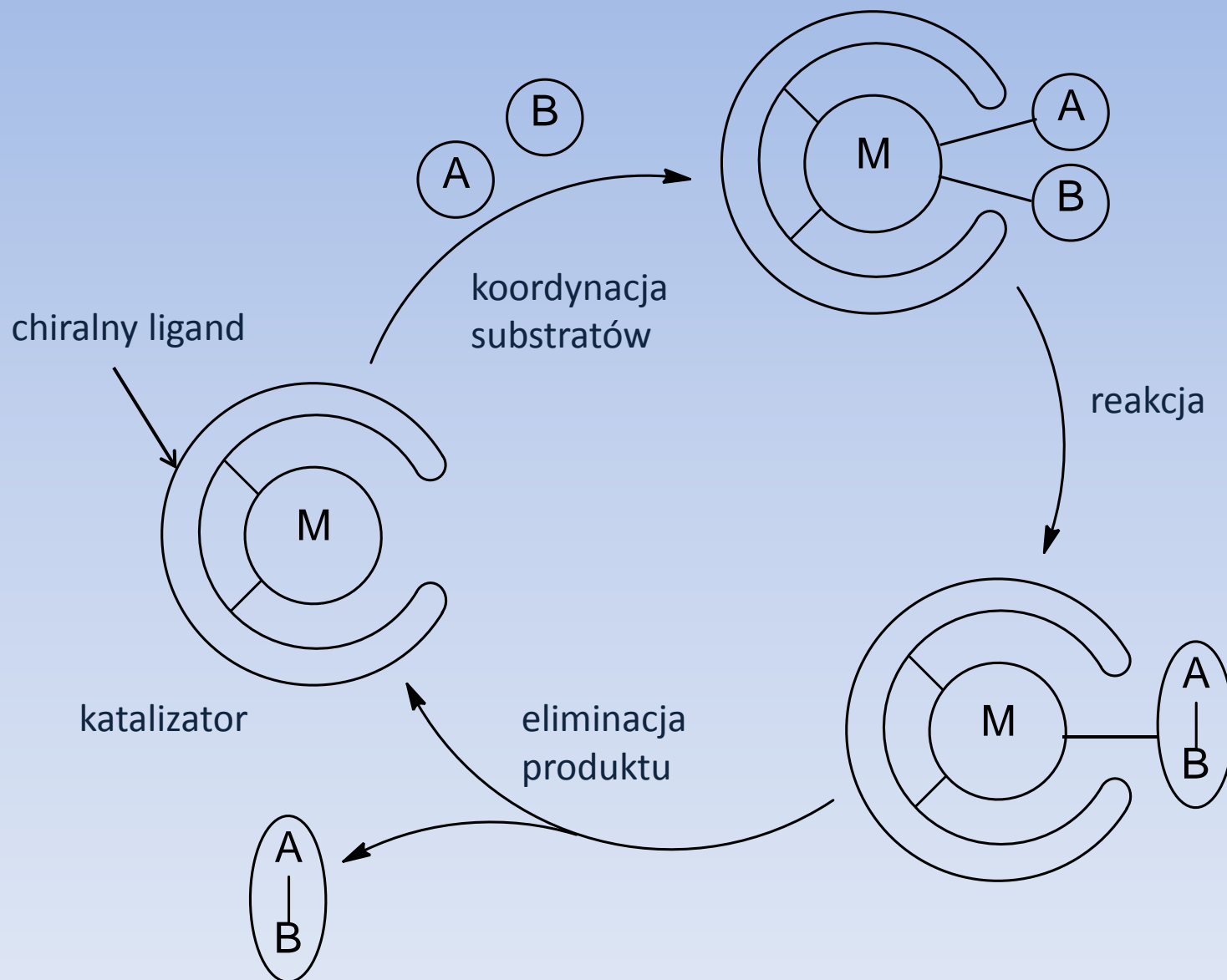

(*R,R*)-DIPAMP

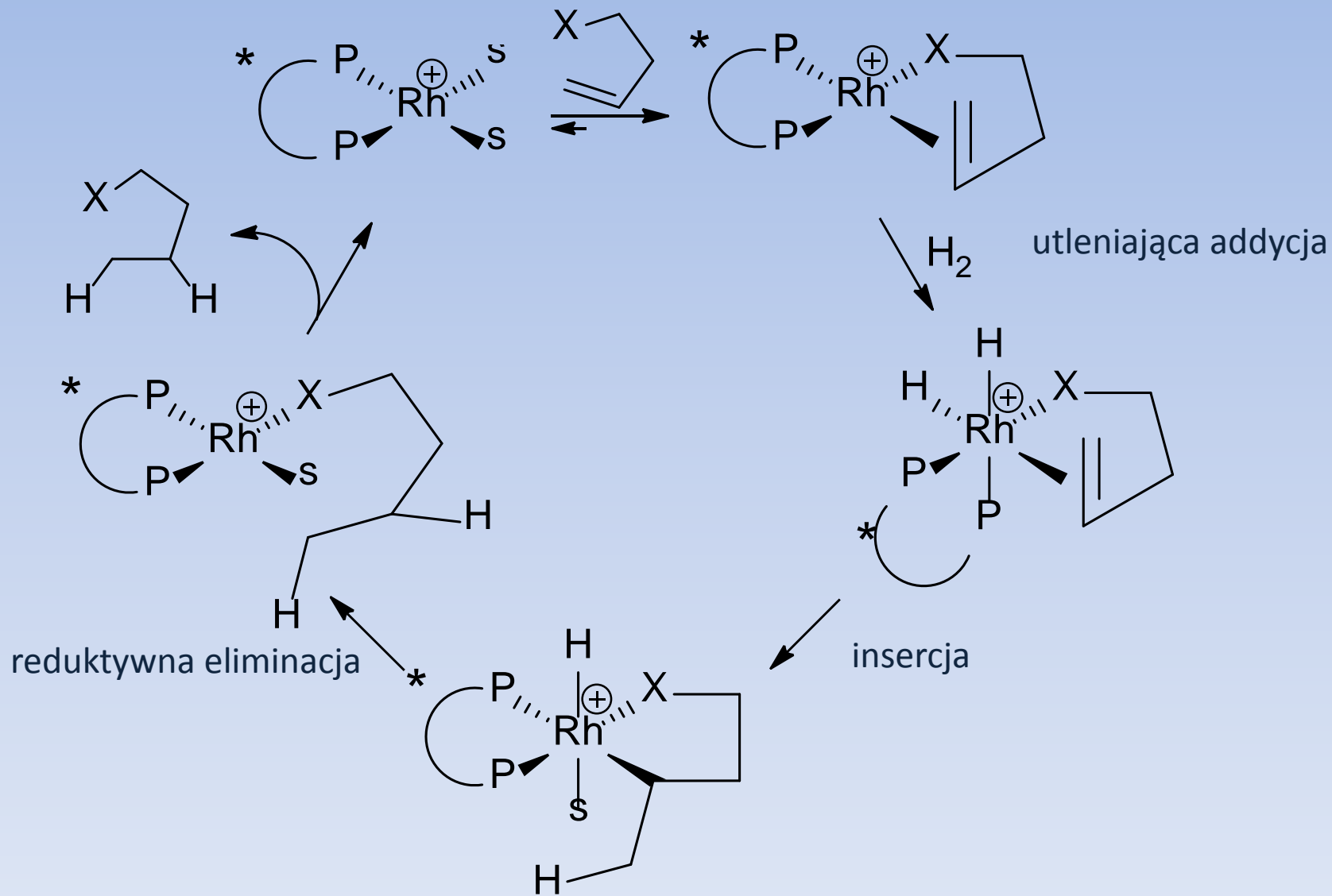

(*R*)-BINAP

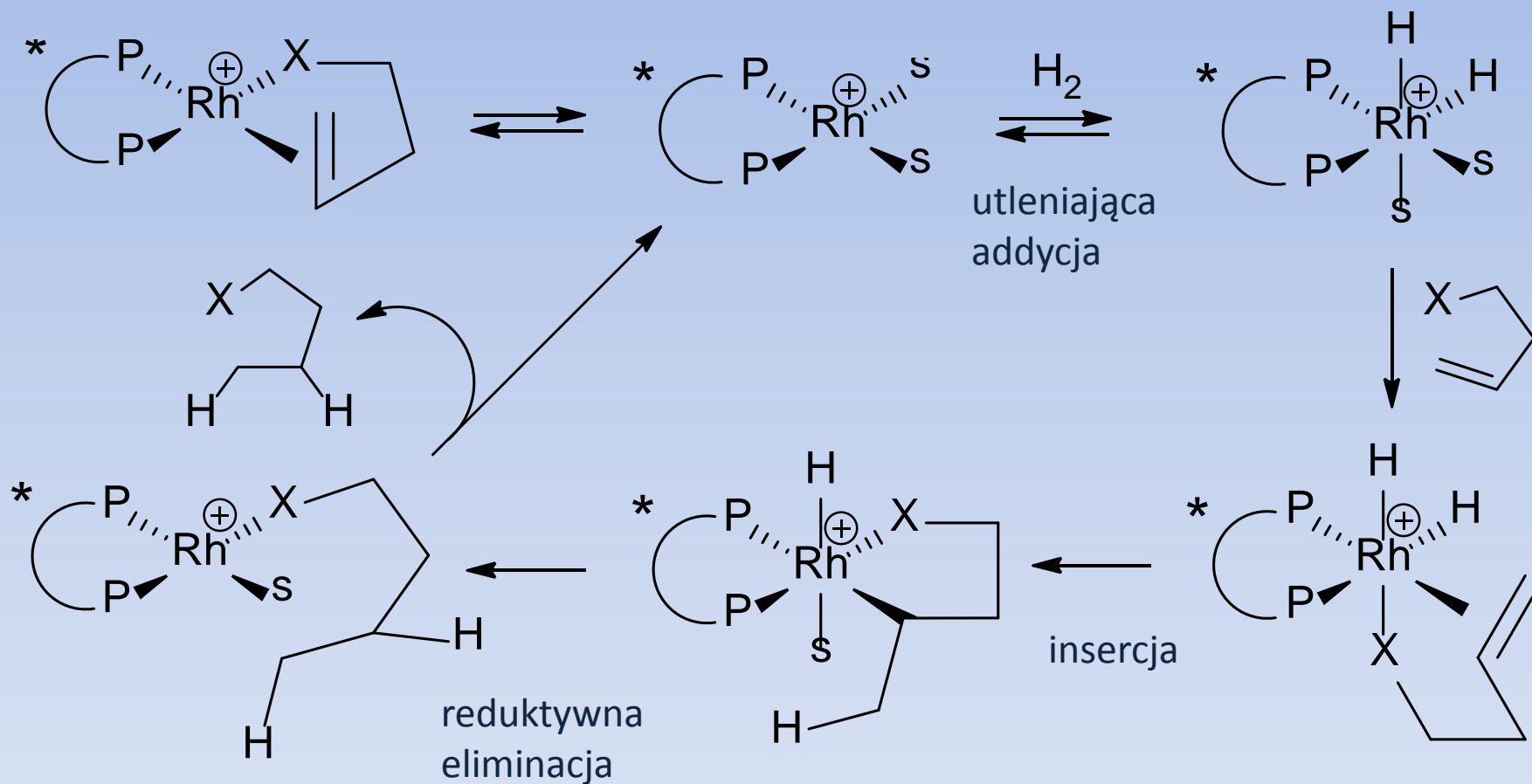
Katalityczna Redukcja Asymetryczna

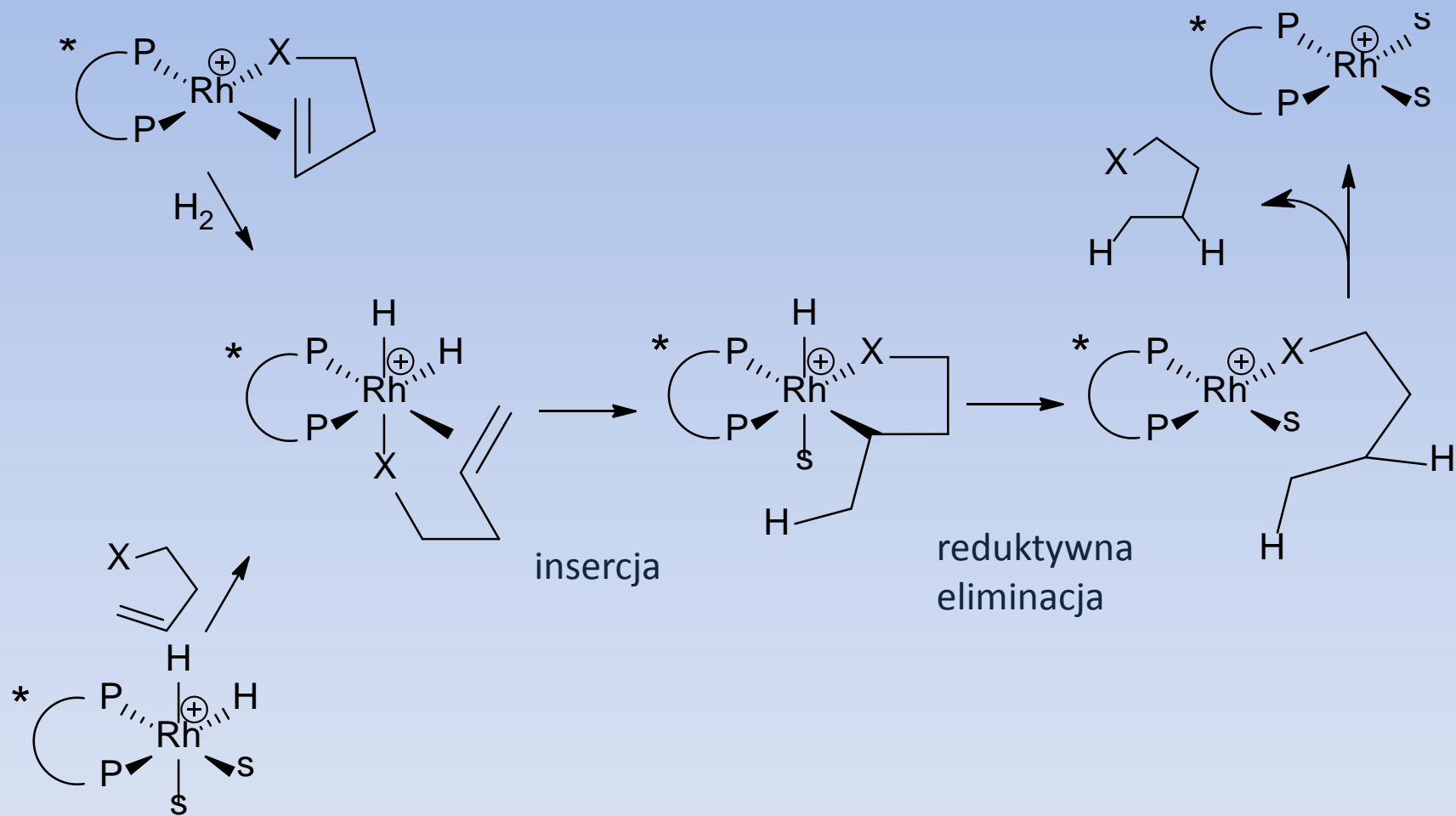
Unsaturated mechanism

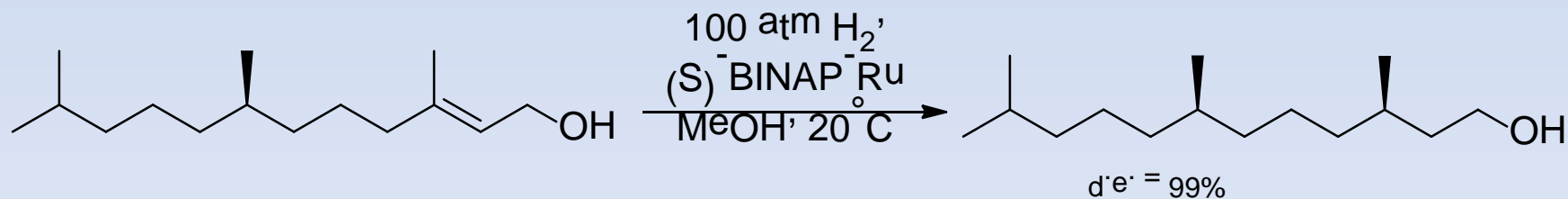
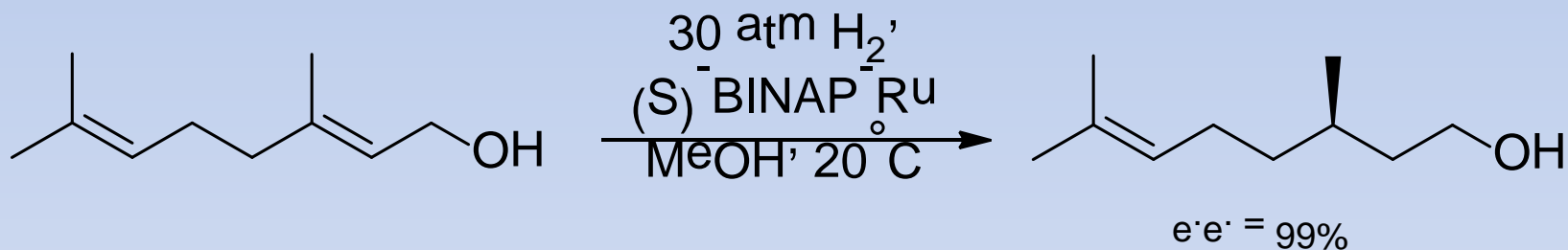
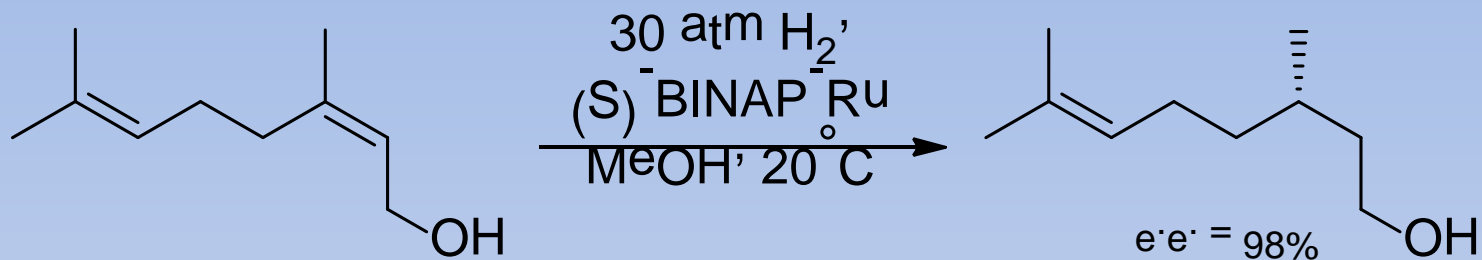
Dihydride mechanism

Mechanizmy – porównanie

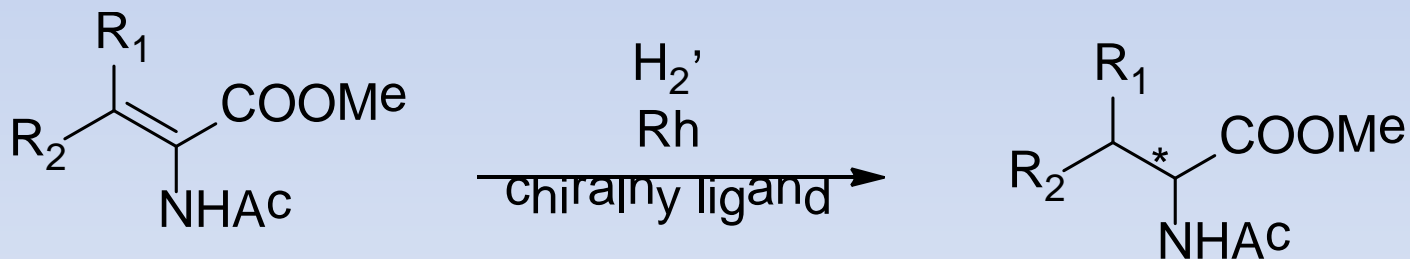
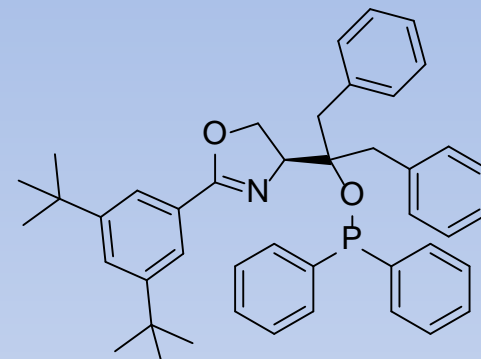
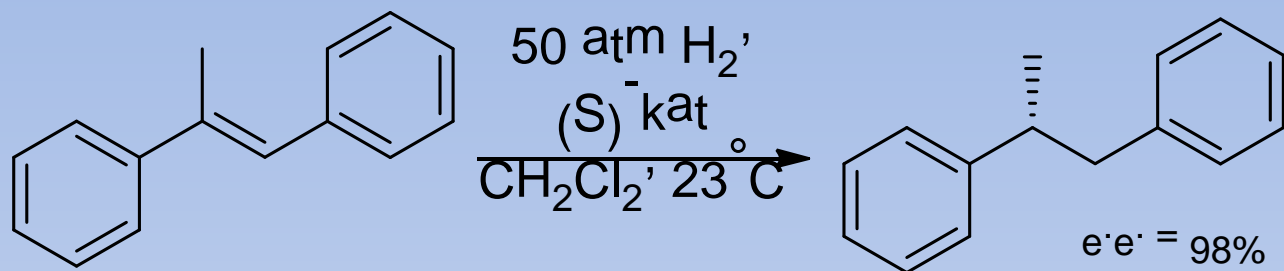

Redukcja alkenów

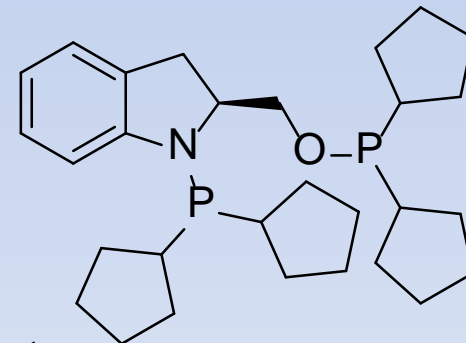
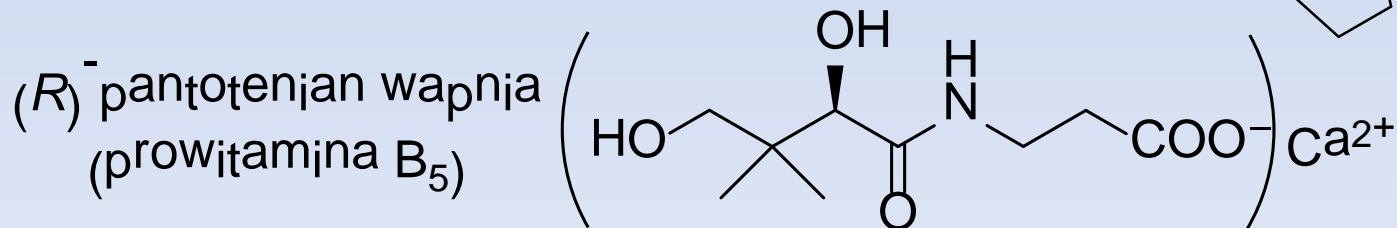
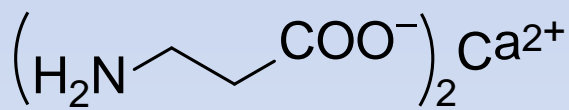
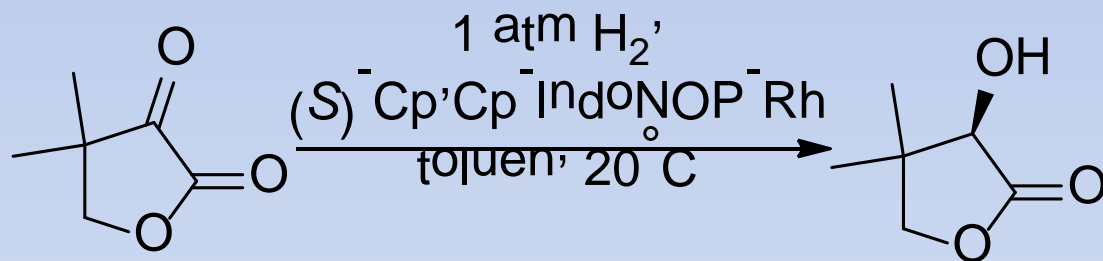
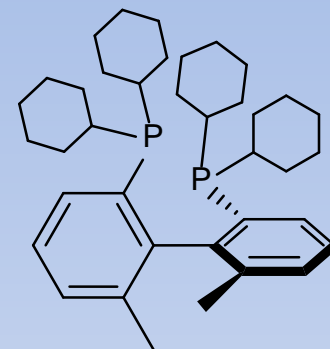
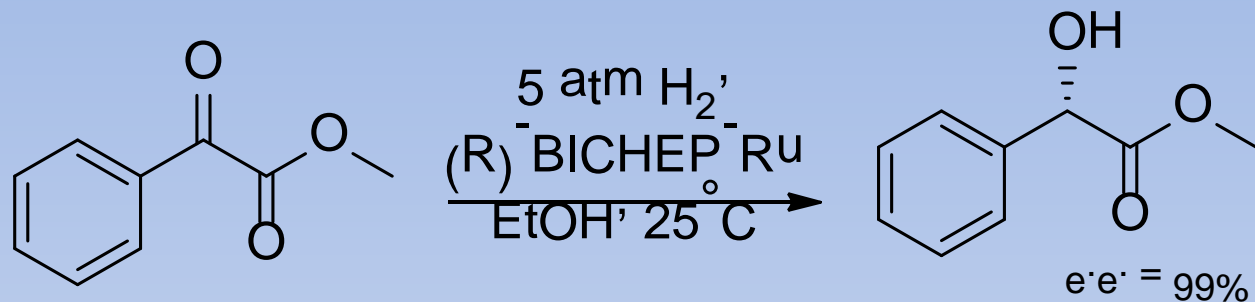

Redukcja alkenów

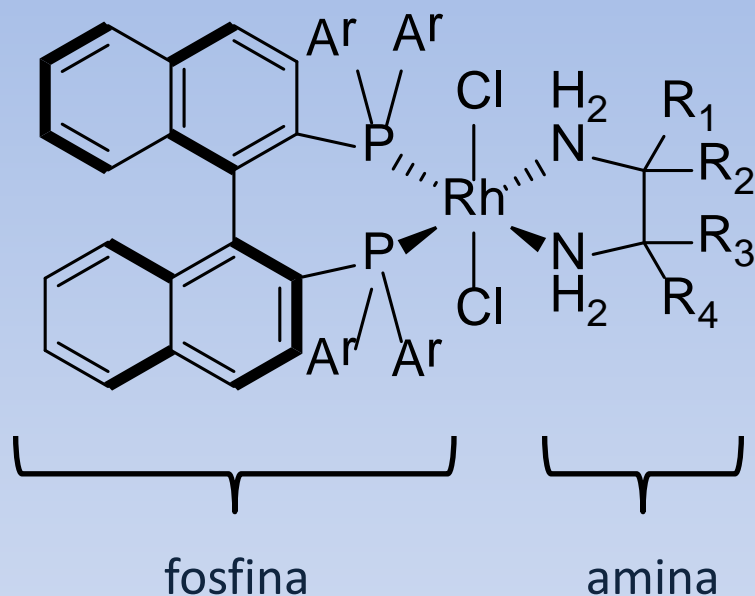

Synteza dowolnych aminokwasów, w tym nienaturalnych

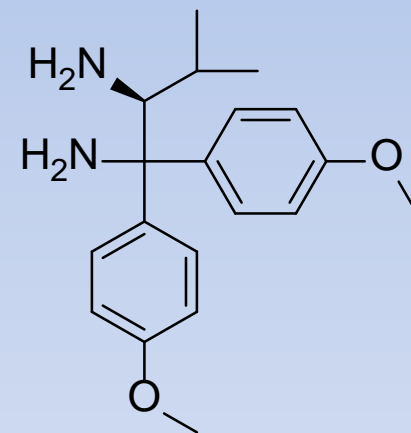
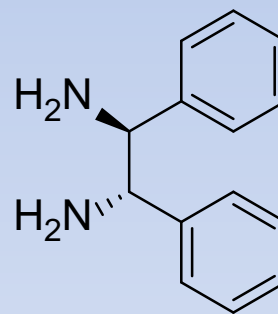
Redukcja funkcjonalizowanych ketonów

Katalizatory II generacji

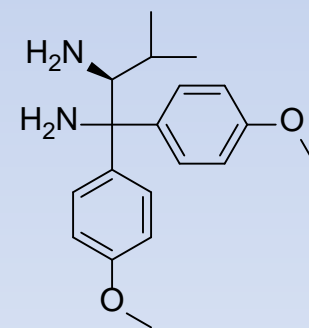
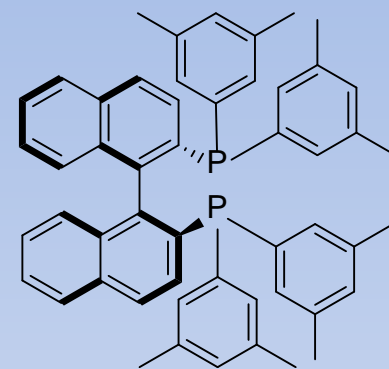
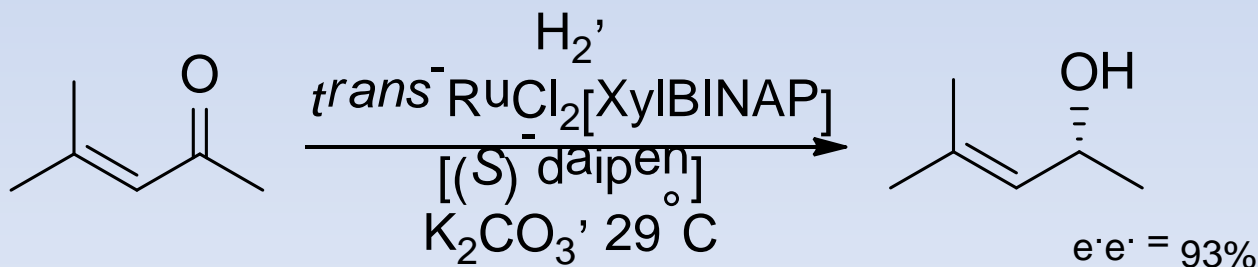
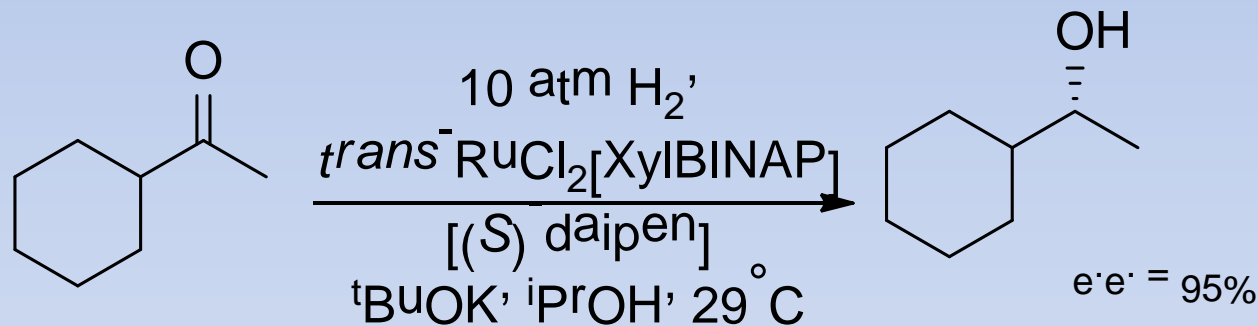
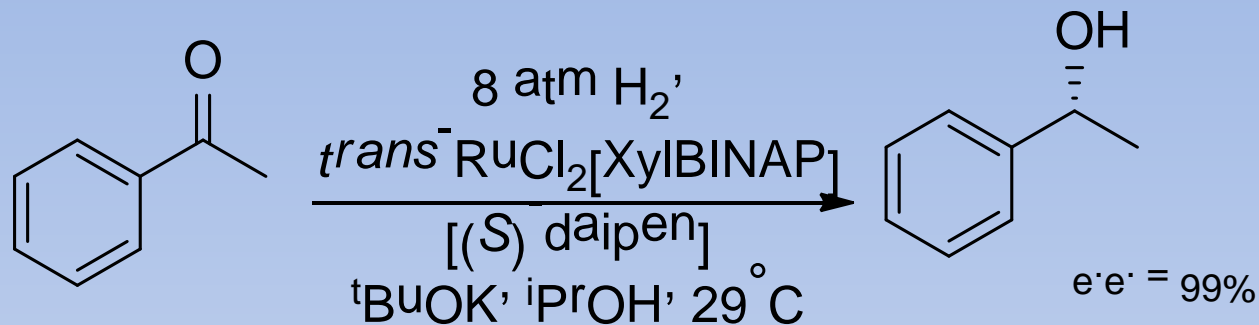

Ar = fenyl,
4-metylofenyl,
3,5-dimetylofenyl

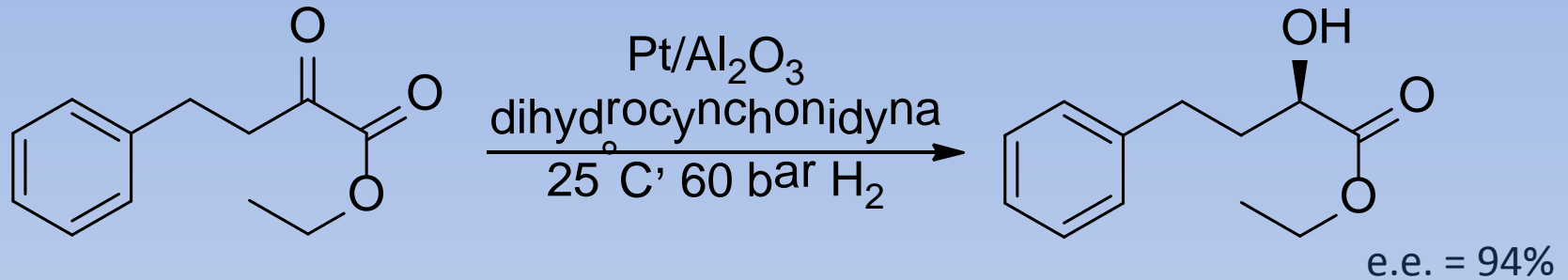

Enancjoselektywna redukcja
niezfunkcjonalizowanych ketonów

Redukcja niefunkcjonalizowanych ketonów

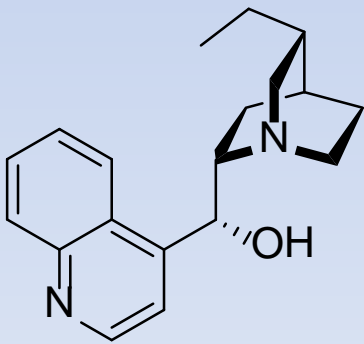
Aplikacje przemysłowe

Modyfikowany chiralnie heterogeniczny katalizator zakreśle syntezy asymetrycznej

(S)-2-hydroksy-4-fenylobutanian etylu

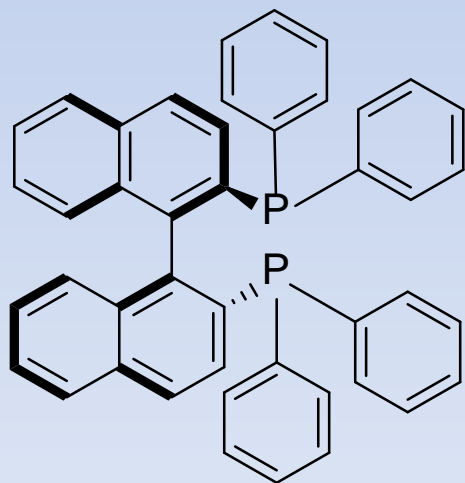
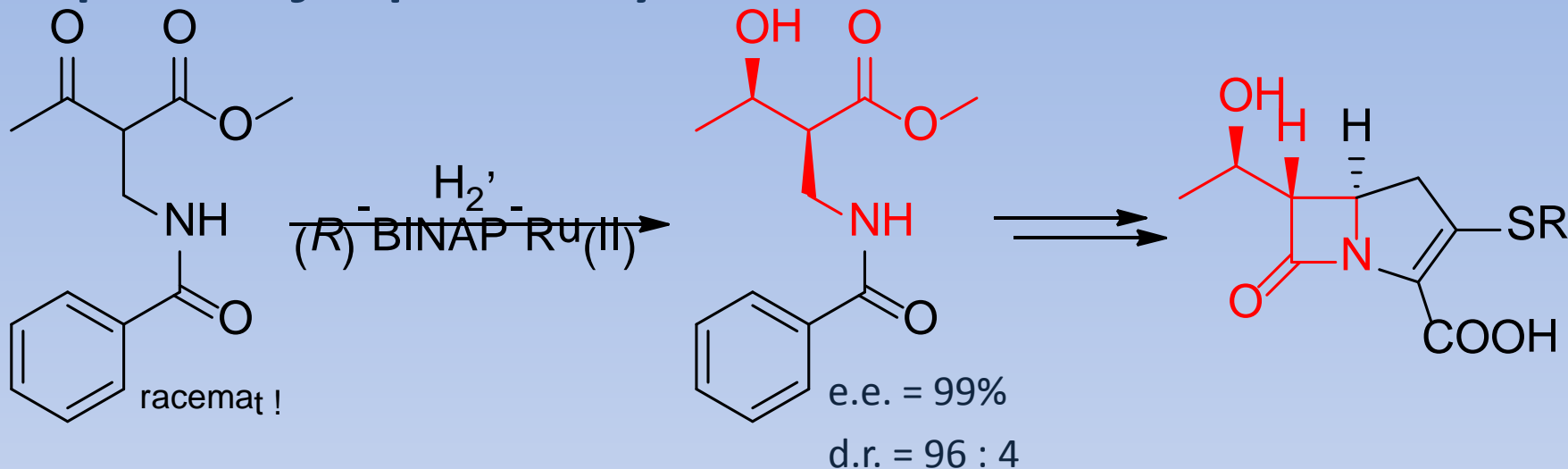
- kluczowy półprodukt w syntezie szeregu inhibitorów konwertazy angiotensyny (ACE inhibitors)
- Angiotensin-**Converting-Enzyme** inhibitors – leki w terapii chorób serca, np.: nadciśnienia tętniczego, niewydolności serca, choroby niedokrwiennej serca

dihydrocynchonidyna

>2 t/rok
Ciba-Geigy

Aplikacje przemysłowe

(R)-BINAP

**Pierwszy proces
przemysłowy wykorzystujący
dynamiczny rozdział
kinetyczny**

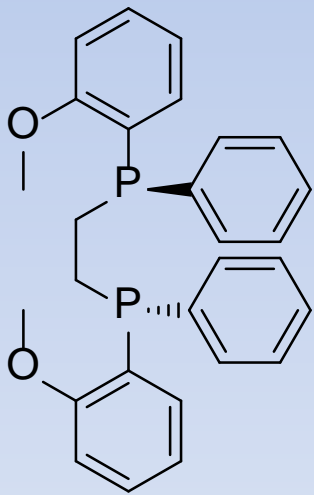
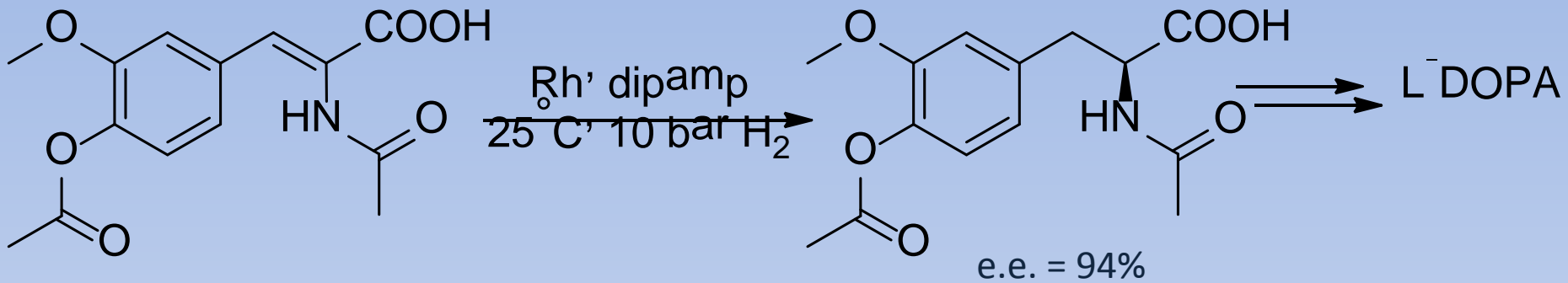
~100 t/rok

Takasago

karbapenemy

- antybiotyki β -laktamowe stosowane w zwalczaniu szczepów odpornych na penicyliny i cefalosporyny
- np. leczenie sepsy

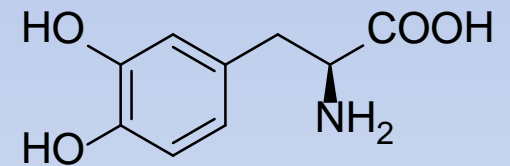
Aplikacje przemysłowe

(R,R)-DIPAMP

Pierwszy proces przemysłowy w zakresie syntezy asymetrycznej

~1 t/rok
Monsanto

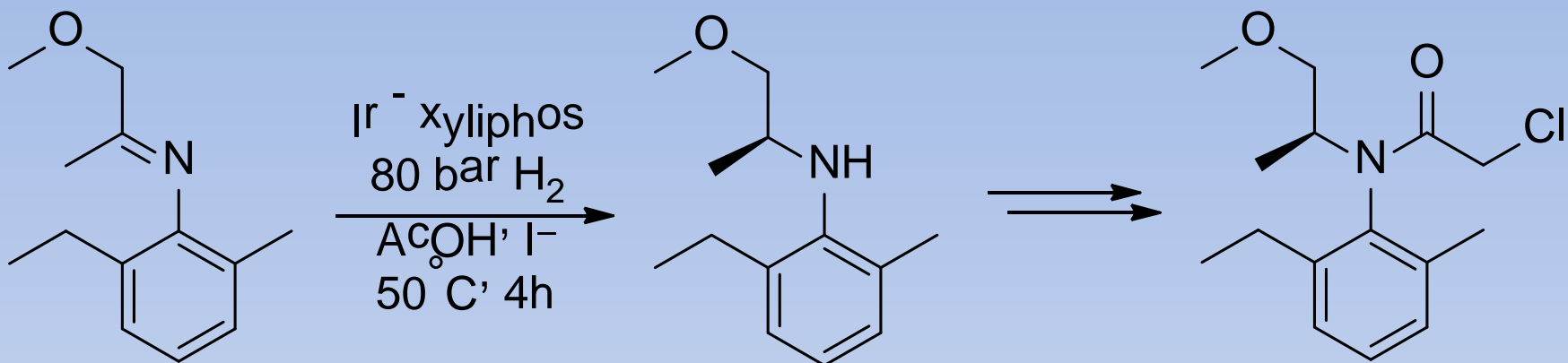

L-DOPA

L-3,4-dihydroxyphenylalanine

- podstawowy lek w terapii choroby Parkinsona

Aplikacje przemysłowe

e.e. = 79%

10 000 000 g substratu

34 g kompleksu Ir

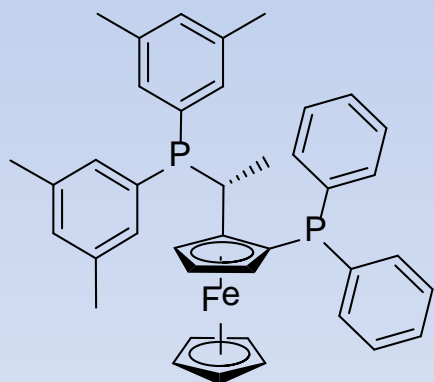
70 g xylyphos

> 10 000 000 g produktu

> 10 000 t/rok

Ciba-Geigy (Syngenta-Solvias)

Największy tonażowo proces syntezy
asymetrycznej na świecie.

xylyphos

(S)-metolachlor

- herbicyd w uprawach kukurydzy, bawełny, soi i innych
- obydwa atropoizomery (S,R_a)- i (S,S_a)- czynne biologicznie
- produkcja > 10 000 ton/rok

Literatura do dzisiejszych zagadnień

1. W.S. Knowles, *Angew. Chem. Int. Ed.*, **2002**, 41, 1998-2007
2. R. Noyori, *Adv. Synth. Catal.*, **2003**, 345, 15-32
3. I.D. Gridnev, T. Imamoto, *Acc. Chem. Res.*, **2004**, 37, 633-644
4. D.H. Woodmansee, A. Pfaltz, *Chem. Commun.*, **2011**, 47, 7912–7916
5. H.-U. Blaser, *Adv. Synth. Catal.*, **2002**, 344, 17-31

SYNTEZA ASYMETRYCZNA

Dziękuję za uwagę

Konsultacje: pon. 14¹⁵-16⁰⁰, pok. 135, G.Ch.

